

О. О. Михитенко

XV МІЖНАРОДНИЙ З'ЇЗД СЛАВІСТІВ

20–27 серпня 2013 року в Мінську (Білорусь) відбувся XV Міжнародний з'їзд славістів (далі – МЗС). У З'їзді, який проходив під патронатом Ради Міністрів Республіки Білорусь, взяли участь понад 550 науковців із 34 країн світу. Відкрив XV МЗС голова Міжнародного комітету славістів (далі – МКС), перший заступник директора Державної наукової установи «Центр дослідження білоруської культури, мови і літератури Національної академії Білорусії» О. Лукашанець. Прозвучали привітання учасникам З'їзду від Президента країни, міністрів освіти та культури Білорусі. У виступах учасників з Болгарії, Німеччини та Російської Федерації було наголошено на значенні славістики та окреслено основні дати в її історії. Так, I МЗС відбувся в Празі в 1929 році, а 1955 року за рішенням, досягнутим на Міжнародній зустрічі славістів у Белграді, було створено МКС, який виконує покладені на нього завдання шляхом проведення наукових конгресів, організації наукового співробітництва як слов'янських країн, так і неслов'янських. Кожна країна представлена одним членом МКС. Зокрема, представником від України є голова Українського комітету славістів (далі – УКС) академік О. Онищенко.

На пленарному засіданні, яке відбувалося в концертному залі «Мінськ», було заслухано доповіді Е. Смулкової (Польща) «Мова як предмет і фактор інтеграції», А. МакМілліна (Велика Британія) «Мова, історія та простір у білоруській літературі», Г. Цихуна (Білорусь) «Аспекти слов'янської ареальної лінгвістики». Надалі робота здійснювалася в секційному режимі.

Секційна робота З'їзду відповідала різнобічній тематиці, визначеній для обговорення. Зокрема, працювало сім сек-

цій з мовознавства і сім з літературознавства, культурології та фольклористики. Дві секції було присвячено історії славістики, 25 тематичних блоків порушували її окремі проблеми, а на двох круглих столах, присвячених постатям Ф. Скорини та Т. Шевченка, відбувалося обговорення ролі геніїв слов'янського світу в міжнародному цивілізаційному вимірі.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України (далі – ІМФЕ ім. М. Т. Рильського) на З'їзді був представлений доповідями Г. Скрипник «Актуальні аспекти славістичних досліджень та едиційна діяльність Інституту мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського НАН України»; Л. Вахніної «Роль виконавця в збереженні слов'янських фольклорних традицій в локальних регіонах»; С. Грици «Сюжетні та структурно-типологічні паралелі в українській, білоруській і польській баладі»; М. Карацуби «Сучасні фольклористичні дослідження в Хорватії й Україні»; Л. Корній «Лютнева музика епохи Ренесансу та її роль у розвитку музичного мистецтва Польщі, України і Білорусі XVI–XVII ст.»; О. Микитенко, І. Огієнко «Слов'янська міфологія та слов'янські вірування: моделі інтерпретації»; Л. Мушкетик «Образ угорського короля Матяша у фольклорі слов'ян: дослідження та дискусії». Під час роботи секції, на якій було заслухано ці доповіді, порушувалися важливі питання слов'янського фольклору, міфології та традиційної культури. Надзвичайно актуальними з-поміж них були ті, що пов'язані з перспективами порівняльного вивчення фольклорної творчості, вимірами національної ідентичності традиційної культури, місцем сучасного фольклору та проблемою автентичності фольклору, проявами взаємодії традиційних і сучасних форм слов'янського фольклору тощо. Загалом на цій секції було заслухано й обговорено 41 доповідь; її репрезентували представники з Бельгії, Білорусі, Болгарії, Канади, Лит-

ви, Македонії, Німеччини, Польщі, Росії, Сербії, Словаччини, України, Франції, Хорватії, Чехії, Чорногорії, Швейцарії, Японії. Учасники цієї секції також були залучені до роботи споріднених мовознавчих секцій, зокрема секції з проблем мовної картини світу в слов'ян, на засіданні якої головувала О. Микитенко (разом з О. Березович).

Започаткована на секціях робота мала своє продовження в межах тематичних блоків та круглих столів. Присутніх зацікавив тематичний блок «Цінності у культурно-мовному образі світу та їхніх сусідів» (модератор – Є. Бартмінський, Польща), на якому було окреслено такі основні концепти національної ідентичності та культури, як *Європа, свобода, рівність, братерство, честь* тощо.

Модератором круглого столу «Тарас Шевченко: національний вимір і світовий контекст» був академік М. Жулинський, доповідь якого «Шевченко в духовному просторі національної історії та культури» ще раз підкреслила актуальність усебічних досліджень спадщини Великого Кобзаря напередодні визначної дати – 200-річчя від дня його народження.

Україна ініціювала проведення тематичного блоку «Інтегрований електронний славистичний фонд бібліотек світу» (модератор – Н. Солонська, Україна), на якому прозвучала доповідь голови УКС академіка О. Онищенка «Концептуальні та практичні проблеми створення інтегрованого електронного корпусу слов'янських бібліотечних фондів».

Варто наголосити, що впродовж усіх днів роботи З'їзду працювала книжкова виставка, на якій усі країни, зокрема Україна, представили нові славистичні видання, що з'явилися після 2008 року – часу проведення XIV МЗС. Тут також обговорювалися нові праці, відбувалися цікаві презентації, міцніли наукові контакти, з'являлися нові творчі плани.

Відбулися також презентації найбільш вагомих наукових видань і проектів, зокрема «Етнолінгвістичного словника

“Слов’янські старожитності”» (у 5 т.) (модератор – С. Толстая, Росія), «Білоруського фольклорно-етнолінгвістичного атласу» (модератор – М. Антропов, Білорусь), ряду видань, присвячених бібліографії міжнародних з’їздів славістів тощо.

Як відомо, при МКС акредитовано 35 комісій, які проводять свою діяльність у період між з’їздами. Фольклористичну комісію впродовж десяти років очолював Л. Раденкович (Сербія). У Мінську відбулося засідання комісії, а її головою було обрано А. Мороза (Росія).

На заключному пленарному засіданні зі звітом роботи МКС за п’ять попередніх років виступив С. Гайда (Польща), також було сформовано новий склад МКС. Зважаючи на проведення наступного XVI МЗС 2018 року в Белграді, його головою було обрано Б. Сувайджича (Сербія).

Підсумовуючи, варто зазначити, що XV Міжнародний з’їзд славістів у Мінську мав широкий резонанс як серед науковців, так і серед широкої громадськості. Роботу З’їзду докладно висвітлювали на білоруському телебаченні та в друкованих ЗМІ, також він отримав належну увагу з боку міжнародних представництв, ще раз засвідчивши важливу роль гуманітарного знання, зокрема славістики, у сучасному світі.